

els
nostres
autors 60

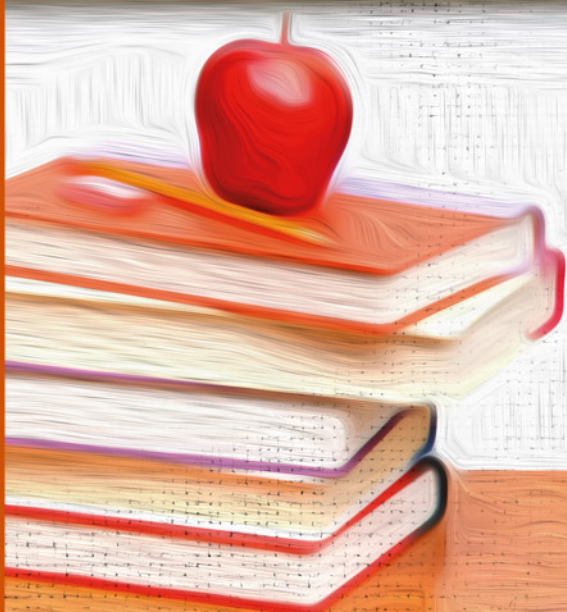
Víctor
Labrado

La mestra

Pròleg de
Diego Gómez

Introducció de
Carme Miquel

bromera

4ª EDICIÓ

Barx i la Drova s'obrin al món per tres cantons: al nord, cap a la Valldigna; a ponent, cap a Xàtiva pel Pla de Corral i Barxeta; al sud-est, cap a Gandia. A llevant no hi ha camí, perquè la serra del Mondúver és una altíssima barrera sense fissures ni atenuants.

Si podia triar, m'estimava de prou el camí de la Vall-digna. La Vall és una falca de plana avançant-se entre el massís que separa la Safor i la Ribera: plana pròspera de tarongers ben regats. La carretera travessa Simat, passa a la vora del monestir, emprèn la muntanya i puja esquivant la costa a dreta i esquerra, panteixant entre bancals deixats perdre i marges esborrats, amb alguna olivera o garrofer que es rebordoneixen i duren. Pertot, la verdor aspra i baixa, la llenya morta i blanca de foc i de pluges, la roca grisa; i al fons d'un barranc, un tou de pins salvats de l'incendi. Al capdamunt, la carretera fa l'últim recolze, salva el coll i s'allarga per un planell. De primer, unes granges; més tard, el nom del poble sobre un indicador estàndard i, sense grans preàmbuls, els primers habitatges.

El poble s'ordena en dues places i tres carrers principals. En un extrem hi ha la plaça vella, quadrada i tancada com un fortí; al costat, una altra plaça molt petita, amb l'església i l'ajuntament vell; i tot seguit,

el carrer Ample, que sembla una plaça estreta. És per ací que entrem al poble. A la dreta queden les altres dues places; enfront, al cap del carrer, un bar de clientela sòlida –el bar Donet–; a l'esquerra, els altres dos carrers, paral·lels, vorejant la muntanya: l'un –el Major– pel pla, i l'altre –de Dalt– ja encavallat en l'aiguavessant. Enllaçant aquests dos, creuen tres o quatre carrers costeruts, que s'enfilen muntanya amunt fins a límits poc raonables. De fet, tant els travessers com el de Dalt són carrers impossibles, que s'acaben bruscament contra la muntanya, i tots aboquen al carrer Major, que és l'eixida cap a Gandia. Sens dubte és per això que, modernament, se li ha donat el nom d'aquesta ciutat. Aquí hi ha, com si diguéssim, la façana del poble: l'ajuntament nou, el jardí públic i els bars, un dels quals exerceix una gran atracció sobre la jovenalla, assenyalamment. Aquest carrer es torna carretera allí mateix, s'allarga en línia recta, enfora del poble, fins al camp de futbol –un rectangle de terra rogenca sense porta ni tanques, guanyat en part a la roca–; allí la muntanya s'avança amb un gran esperó, que tanca el pla i quasi l'escanya, però la carretera no es deixa fer la traveta, i segueix avant arrapant-se entre el pla i la penya: amb tres o quatre girades enèrgiques retalla la base de la muntanya, passa a l'altra banda i ataca de nou el pla, un altre pla: la Drova.

La Drova és una vall alta i profunda, un ampli passadís encaixat entre serres paral·leles: a l'esquerra, gris i sec, tot de mineral ras, amb una cinglera seguida que el migparteix tot al llarg, hi ha el Mondúver; i les serres de la Carena i del Cingle Verd, a la dreta, travessades igualment de cap a cap per una altra cinglera simètrica, cobertes d'un borrisol verd més amunt i més avall dels cingles, allà on hi ha un mínim d'inclinació. La Drova és aresta viva i cel retallat, caramulls i crestes, caigudes solemnes i verd prim, arrasat pel foc, i transparències blaves i sols sense pols. Aquelles carenes semblen un parany per a capturar i esventrar núvols despistats. Poca broma! A l'hivern són prou capaces d'atrapar-ne de ben considerables i munyir-los la neu: a només 10 quilòmetres de la mar! Si feu un esforç i adreceu la vista a terra, endevinareu pertot casetes d'estiuejants, o bancals improductius amb ametlers oblidats, diríeu que esperant la iniciativa immobiliària. El dibuix de les construccions no sempre és elegant, però són humils, i els seus propietaris tenen el bon sentit d'esborrar-les voltant-les de pins, i es fan perdonar. Els arbres, que no trobareu quasi a les vessants de les muntanyes, creixen pels jardins i als entorns dels xalets: n'ha resultat un bosc parcel·lat, domèstic, a peu pla. L'única excepció ofensiva és un hotel: una protuberància urbana que localitzareu venint a mà esquerra, arraconat contra la muntanya.

L'hotel de la Drova es destaca en un lloc elevat, amb un cert imperi sobre la vall. És una peça d'estil turístic popular anys seixanta, posada horitzontalment sobre l'aiguavessant, de façanes quadriculades, faixades de balcons que van de llarg a llarg, molt amples, i que donen al conjunt un caràcter remotament mariner, com de vapor de riu americà. Jo tinc un record lligat a aquest edifici. El vaig recuperar fa uns dies, fullejant *El Temps* com cada setmana. Hi havia una carta al director:

DUES ANÈCDOTES SOBRE JOAN FUSTER

Fa cosa de tres mesos que falta Joan Fuster. Se n'ha parlat molt, d'ell i de la seua obra durant aquests dies; s'han dit les coses transcendents i importants. Jo, encara que no vaig tenir tracte personal amb ell, sóc testimoni de dues anècdotes que, amb el gust de les coses xicotetes, reflecteixen el valor de les grans persones i que pense que poden ser curioses per a conèixer la personalitat de Fuster.

L'any 1981 se celebrà a Barx l'assemblea general d'Acció Cultural del País Valencià (ACPV) i, aprofitant l'encontre, hi vaig dur un lot d'exemplars del llibre *Desig de cant*, que m'acabava d'editar l'Ajuntament de Muro. Al final d'una intervenció que vaig tenir durant l'assemblea vaig anunciar que, per a qui hi estiguera interessat, tenia exemplars a la seua disposició. La primera persona que acudí fou Joan Fuster i me'n demanà dos i de seguida i ben content li'ls vaig oferir. Em demanà quant em devia i jo, lògicament, li vaig contestar que

no res, que era un regal, però ell, sense perdre aquell posat seriós, quasi adust, em digué: «Xicot, si dones a la literatura un valor, has de posar-li un preu».

Davant aquella resposta només se'm va ocórrer de demanar-li 200 pessetes per exemplar –menys, potser l'hauria molestat.

La carta fa encara puntual relació de la segona anècdota, que potser no cal reproduir ara i ací, i la signa Joan Jordà i Sanchis, de Cocentaina. Jo també hi era, en aquella assemblea, i en algun racó de casa deu parar el meu exemplar de *Desig de cant*, perquè jo tampoc no vaig ser insensible a la crida de l'autor. L'assemblea es va celebrar en aquest hotel, que deia ara mateix. Va ser allí que vaig conèixer Marifé, la mestra de Barx. Recorde que ens avisaren, als socis assistents a l'assemblea, que els xiquets de l'escola local ens donarien la benvinguda. Tot seguit pujaren, acompanyats d'una xicoteta prima i morena, dels cabells curts. «És la dona de Josep Piera, que és mestra ací», em va dir algú. Els xiquets s'arplegaren vergonyosos, fent pilot en un cantó d'escenari i, al senyal de Marifé, van començar una cançó desimbolta, que s'acompanyava d'una complicada gesticulació de mans:

No li toqueu els peus
a la Margalideta.
Peus petits...

Recorde Fuster: subjectant-se el cigarret entre els dits, rient la broma, vinclant-se una mica arrere, tot celles i nas, amb els cabells de pianista. No pensàvem encara que un dia el trobaríem tant a faltar. Estic convençut que aquella va ser la primera vegada que vaig veure Marifé. De la segona –pocs mesos després–, en guardo un record encara més borrós: Marifé feia una xarrada, si no recorde malament, en una aula o saló d'actes de la Facultat de Filologia. Jo hi vaig anar, perquè sabia que ella dirigia una escola on, es pot dir que miraculosament –era l'any 81!–, les classes es feien «en valencià». També recorde que, després de resumir-nos la seua experiència, va dir que, si algú dels presents –tots mestres– volíem demanar Barx, que a ella de col·laboradors no li'n sobraven. I recorde que, com que el model d'escola que ens va exposar el vaig trobar admirable, i jo estava lliure de compromisos, vaig demanar plaça de mestre a Barx.